

Taboz

ANTON MARTIN SLOMŠEK
Utrdi nas v veri v tvoji resnici!

1999

EL FORTIN

9-10

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov
TABOR je last in vestnik Tabora SPB
Mnenja Zveze Tabora SPB predstavljajo članki,
ki so podpisani od Glavnega odbora.

Izdaja ga konzorcij.

Predsednik: inž. Anton Matičič

Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila:
za lastništvo lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the
Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación
de los Anticomunistas Eslovenos Unidos.

Director: Ing. Antonio Matičič,

Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

Propietario: lic. Ivan Korošec

Composición, diagramación, armado e impresión (tisk):
Talleres Gráficos VILKO S. R. L.
Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires, Argentina
Tel. (54-11) 4362-7215/4307-1044 - Fax: (54-11) 4307-1953
E-mail: vilko@ciudad.com.ar

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 321.385

NAROČNINA: Za vse države 20 USA dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, pošiljajte na naslov:
Bogoslav Šušteršič,
Gral. Vacca 988
(1686) Hurlingham, Pcia. Buenos Aires, Argentina.

Dopise, članke in ostalo pošto pošiljajte na naslov:
Ivan Korošec,
A. Lanz (C. 24) 4391,
(1884) Berazategui, Pcia. Buenos Aires, Argentina.

Tabor

Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Septiembre-October 1999 • Buenos Aires • September-Oktober 1999

Franc Perne

Velikolaški in škocijanski Holokavst

Podatki za zamolčana grobišča, za žrtve državljanske vojne in neposredne žrtve revolucije so se zbirali več let. Zbiralo se je po pričevalcih takratnega časa, samih udeležencev, zbirali so se tudi podatki občinskih komisij za medvojnne in povojne poboje. Te komisije so po padcu Demosove vlade zamrle. Zamrle, ker so bili zbrani podatki o žrtvah zastrahujoči in se jih je levica zbala. Začel se je bojkot komisij in tudi zastraševanje.

Komisije so se znašle pred neprobojnim medijskim bojkotom, hkrati pa niso dobile nobenih podatkov o medvojnih in povojnih pobojih. Podatki so bili zbrani, vendar nikoli uradno objavljeni, komisije pa so nam jih na našo željo neuradno posredovale. Poslani podatki teh komisij o grobiščih in žrtvah so bili domala enaki zbranim podatkom naših področnih odborov.

Brez dvoma je ugotovljeno, da so te pokole izvršili oddelki VDV, KNOJ-a in Jugoslovanske armade, predvsem III. armada. Brez dvoma so jim bili v pomoč domači terenci, ki so pripravili seznam razrednih sovražnikov že v letu 1944. Sproti so jim dajali podatke o krajih, primernih za množični masaker, krajev, kjer niso bila potrebna večja pripravljalna dela (brezna, peskokopi, protitakovski jarki, opuščeni rudniki ipd.) V dosedaj zbranih podatkih so zajeta le večja grobišča. Manjše grape,

peskokopi, napolnjeni z razmesarjenimi človeškimi trupli, ki so jih morali ljudje zakopavati, niso zajeti, ker bi se popisovalo v nedogled.

Ti podatki pa nedvomno kažejo, da je Slovenija dežela množičnih grobišč, zadnje domovanje nikdar sojenih in obsojenih, pa vendar pomorjenih mučenikov. Tudi tabelarični pregled zamolčanih žrtev pove, da je bil po končani II. svetovni vojni, ko se svet ni več bal vojnih strahot, v Sloveniji izvršen genocid nad slovenskim in hrvaškim narodom.

Vendar je to nova stran, nova epoha, nov začetek naše in hrvaške zgodovine, ki pa je bila dosedaj zamolčevana. Zamolčevana zato, ker se je novejše zgodovine polastila peščica revolucionarjev, ki ni odločala le o življenju in smrti, polastila se je moje, Tvoje, naše narodne zgodovine. Polastila se je tudi zgodovine mrtvih, jih zamolčala, kar je zločin nad mrtvimi.

Genocid nad našim narodom je bil izvršen samo zato, da si je peščica revolucionarjev prilastila absolutno oblast, in sicer za večno. Sklenjeno je bilo: kar jih je odšlo na Koroško in se vračajo, je potrebno postreliti, da bo Jugoslavija večna in večno komunistična.

Brez poboja domobrancev in ostalih po vojni ni mogoče napisati zgodovine NOB, kajti če ne bi bilo te, ne bi bilo pobojev.

Našo novejšo zgodovino so popačili. Zlagana je, malikovalska. Zato je tudi zavest našega naroda malikovalska. Še vedno delimo mrtve na dobre in slabe. Tej grozni smrti cveta slovenskega naroda se še nismo poklonili, mrtvim še nismo dali odveze. Še danes veljajo domobranci za edine, za absolutne krivce — še kot mrtvi; kajti uprli so se socialni revoluciji, napredku. Uprli so se Stalinovi ideologiji, Očetu mednarodnega proletariata. Mi nismo krivi. Vse, kar smo storili mi, je prav, je bilo nujno, tako so nam naročali in storili smo.

Prav je bilo, da smo iz vasi dražili okupatorja, ki skoraj ni imel nikakršnih izgub, pogorele pa so cele vasi, padali so talci, ostanek mož in fantov in tudi cele družine so odšle v taborišča.

Na pogoriščih so običajno ostale le vdove in sirote. Kulaki so bili po takratnih razlagah komisarjev naši razredni sovražniki. Naj opravi z njimi okupatorska soldateska že med revolucijo, da ne bomo po vojni z njimi imeli težav kot Stalin pri graditvi ruskega socializma. Ko so okupatorja razdražili, so se umaknili v gozd na varno in prepevali revolucionarne pesmi. Na domačijah pa je zapel rdeči petelin. Tudi tega je kriva bela garda.

Niso bile samo ene Dražgoše; Dražgoš je bilo toliko, da se ne dajo prešteti v enem samem dahu. Potrebna bo posebna študija. Za čuda, da se do danes ni nihče pri obletnicah teh strašnih dogodkov v Dražgošah opravičil za smrt in trpljenje vaščanov, poje se le hvalnice revolucionarjem. To je zrcalo pohabljenosti naše povojne zgodovine in tudi nizke civilizacijske in pietetne kulture govorcev.

Brez dvoma so to posredne žrtve revolucije in zgodovina ne bo šla molče mimo. Zato so v tabeli navedene kot posredne žrtve. Posredne žrtve so bile „žrtve mrtvih straž“ in „trinajsti bataljoni“. S temi stražami in bataljoni so se partizani rešili kulakov, kulaških sinov, oficirjev jugoslovanske vojske in drugih namišljenih razrednih sovražnikov. Nalog za likvidacijo sta izdala E. K. in I. M. — M., to ni več nobena skrivnost.

Ta knjiga ne more mimo mobilizirancev v nemško vojsko. Krvaveli so v ruskih stepah, afriških puščavah, ob Rokavskem prelivu. Po končani vojni pa so prenekateri izkrvaveli na domačih tleh. Točnega števila ne bomo vedeli nikoli. Omenjajo se številke med 2.300 in 1.800. V tej tabeli je vzeto povprečje 2050.

Zagotovo se bo med bralci našel nejeverni Tomaž, vendar mu sporočamo:

Ker jih je zamolčalo uradno zgodovinopisje, zamolčala jih je uradna statistika, matični uradi in tudi parlamentarne komisije niso o teh pobojih dale niti ene same uradne pisane besede, smo se odločili za to knjigo. Mrtvim so usta zasuta s prstjo, zato nam ne morejo sporočiti, kje je njihovo zadnje večno

prebivališče. Zdaj so navedena v tej knjigi.

Ta knjiga ni napisana iz maščevanja, ampak, da s spoznavanjem resnice preprečimo bodočim rodovom podobne zmote.

Ni dobrih zločinov in zmaga še ni opravičilo za zločine. Če bodo bralci razumeli sporočilo zbornika tako, bo vsaj malo prispeval k narodni pomiritvi. Zadnje čase se pišejo lustracije, spomenice in deklaracije o narodni spravi. Prvo dejanje sprave je priznanje krivde za strašno tragedijo. Brez tega dejanja ne bomo Slovenci nikoli prišli do čiste preteklosti. Presoditi je treba na podlagi objektivne resnice, ali so bile te žrtve res potrebne v takem številu. Če se jih da opravičiti med vojno, pa po vojni zagotovo ne. Pri spravi ne zadostuje opravičilo za prelito nedolžno kri, opravičiti se je treba tudi za prelite solze dvajset tisoč slovenskim družinam, materam, narodu za pohabljenost naše narodne zgodovine in za demografsko izgubo našega naroda. Dežele Nizozemska, Belgija, Danska se niso šle NOB ne socialne revolucije. Preživele so okupacijo brez žrtev in imajo solidno evropsko blaginjo. Slovenci pa smo v dolgovih, vsak dan smo v večji revščini — tudi to je pridobitev NOB.

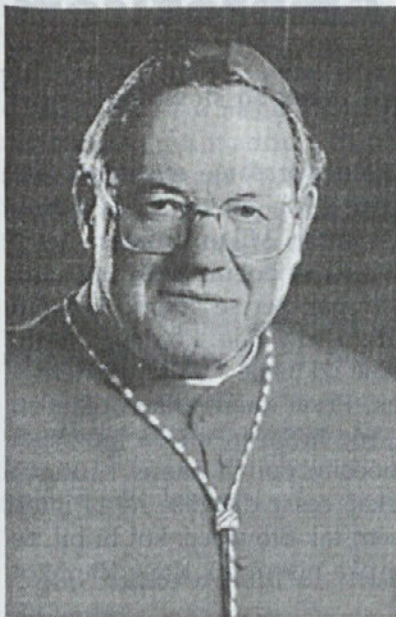
Zato bodo akti o spravi, brez priznanja krivde in objektivne resnice, pa naj bodo še tako lepo napisani, samo mrtva črka na papirju in prišlo bo še do večjega sovraštva in narodnega razkola. Kajn bo moral priznati, da je storil zločin nad bratom Abelom. V imenu rdeče peterokrake zvezde, simbola moderne kuge, ki je po dosedanjih strokovnih ocenah pomorila preko sto milijonov prebivalcev sveta.

Zagotovo bo zgodovina napisala objektivno resnico. Narod brez objektivne resnice nima luči za prihodnost. Če bo temu rodu še naprej onemogočano, jo bodo napisali bodoči rodovi.

Poljski nobelovec Časlav Miloš je zapisal: „Lahko me ubiješ, rodili so bodo novi in vse bo zapisano“.

Žrtve in morišča na Primorskem v tej knjigi niso obdelana. Grobišča pod Grgarjem, Trnovski gozd, FOJBE, so predmet zgodovine, ki jo pišejo in ugotavljajo zgodovinarji.

Kardinal dr. Ambrožič na obisku v Argentini

Srečanje kardinala dr. Ambrožiča s Slovenci v Argentini je bilo posebno veselje za slovenske domobrnce. Nadškof je član velike domobranske družine iz Dobrave pri Ljubljani. Po 50. letih se rad spominjam njegovega očeta, zvestega vaškega stražarja in domobranca, ki ni zamudil nobene prilike, da nas je obiskoval v uredništvu „Slov. doma“ in revije „Slov. domobranstva“. Na vsakem srečanju nas je vzpodbujal, da vzdržimo pritisk nemške cenzure in drugih nadležnosti. Oče je zelo cenil generala Rupnika in njegovega sina Vuka.

Zdomski tisk je visokemu gostu posvetil vso pozornost in objavil lepe članke o kardinalovem življenju in delu. Dr. Ambrožič je kanadski državljan, pa se vedno čuti Slovenca, povezanega z domovino. To je izpričal ob osamosvojitvi Slovenije in uveljalenja slovenske države v Kanadi.

Leta 1993 je somaševal za pobite žrtve na Teharjih, leta 1995 ob 50. letnici za pobite žrtve v roških braznih. Kljub zaposlenosti v svojih nadškofiji se je udeležil slavja oklica dr. Rodeta za slovenskega metropolita in ljubljanskega nadškofa.

Kot kronist navajam veliko veselje dr. Ambrožiča ob srečanju sošolca iz Spittala v razgovoru z Mirkom Vasletom. V sloveski radio postaji ni zmozel prikriti presenečenja in čustvenosti, ko ga je vnukinja njegovega sošolca Jerebiča pozdravila v lepi slovenščini.

G. kardinal, hvala za Vas obisk.

-erne

Pogovor s torontskim nadškofom, kardinalom dr. Alojzijem Ambrožičem

Kaj menite o usklajevanju med zvestobo slovenstvu, novi domovini in vseobsegajoči cerkvi?

Zvestoba slovenstvu je zame čisto vprašanje zvestobe sam sebi. Ker če sem zrastel v Sloveniji ali slovenski družini, ohranjam tisto, kar sem, ali tisto kar imam. Milan Kundera neke govori o strahu pred smrtjo in pravi, da se bojimo smrti ne zato, ker bi se bali izgubiti bodočnost, ampak ker se bojimo izgubiti preteklost, ker je ta tista, ki nas naredi, kar smo. Po drugi strani pa sem prepričan - govorim iz lastne izkušnje - da ko pridem v novo deželo, nisem tam kot otroček. Prvič imam neke dolžnosti do nove dežele, ki me je sprejela, me hrani in mi da možnosti razvoja, drugič pa če hočem ali nočem, vpliva name. Kulturni zrak, v katerem živim, mi daje nekaj, česar drugače ne bi imel. Vem, da sem Slovenec, ampak nisem tak Slovenec, kot bi bil, če bi stal doma. In sem Kanadčan, ampka nisem tak Kanadčan, kot če bi bil rojen tam.

Glede Cerkve pa bi dejal, kot vidim pri nas, kako bodisi Hrvat, Slovenec ali karkoli vsak je, vseeno ve, da je katoličan. Sicer se med seboj prepiramo, a se ne delimo. Kako ta katoliška širina instinktivno pomaga nam vsem, da se sporazumevamo! Jaz s Kitajcem ne bi imel nič, če ne bi vedel, da so tam Kitajci katoličani. Katoliška vera daje smisel za vesoljnost. Pri nas vidim, da so profesorji na protestantskih univerzah dobili doktorate v Angliji, na Škotskem ali v ZDA, katoličani pa povsod na vseh koncih in krajih. Ali pri znanstvenih teoloških delih, angleški protestanti bodo citirali angleške protestante, Nemci samo nemške, medtem ko pa nemški katoličani citirajo tudi npr. francoske. Mi se niti ne zavedamo, kako važen je ta katoliški - vesoljni element v nas, ki ga že vzamemo kot nekaj samo po sebi umevnega.

Vam kaj pomaga vaš slovenski izvor pri razumevanju večkulturne Kanade?

V pogovorih npr. s škofi jim pravim, da v sem bil v Jugoslaviji separatist, v Kanadi pa sem federalist. Vprašam pa se sam pri sebi, ko bi bil kanadski Francoz, ali bi bil separatist; morda bi bil. Mislim, da jih bolje razumem. Med vodilnimi protestanti pri nas pa sploh ni nobenega razumevanja za to. Italijani so zadnje čase dosegli, da se v naših katoliških šolah učijo razni tuji jeziki, a marsikakemu Kanadčanu ni to čisto nič všeč. Po drugi strani pa so nekatere skupnosti, ki so tako zagledane same vase, da sploh nič drugega ne vidijo. In s tem gotovo zgublajo. Če bi bil samo Sloveenc, bi morda to odobral. A nisem samo Slovenec.

Vi ste v Kanadi navajeni na bolj resen značaj. Kako gledate na nas, ki smo se tu navzeli že precej latinskega značaja?

Najprej mislim, da smo nekateri Slovenci precej blizu latinskega značaja, čeprav Kranjci na splošno ne. Drugi pa so precej blizu. Je pa Slovenec bolj discipliniran, bolj točen, ne goljufa tako lahko.

Kaj sodite o boju dr. Rodeta za boljši položaj Cerkve v Sloveniji?

Moram reči, da ga občudujem, da se ne da prestrašiti, ker napadanje nanj je pobalinsko, prav podlo. Njegovi tim. sogovorniki so ljudje, ki ne znajo ločiti med debato in polemiko. Ne samo javna občila, celo nekateri ministri itd. Noblesse oblige - tega sploh nimajo. Zato pa sem vesel, da bo povedal svoje in postavil piko na i.

Ali bi obiski kot vaš koristili medsebojni povezavi Slovencev po svetu?

To je težko reči. Do neke mere da; čeprav se mi zdi, da so to bolj neformalni kontakti, a vseeno pomagajo do nekega medsebojnega razumevanja. Če poznam nekoga samo po imenu

ali pisanju, je v redu, a je veliko bolj poznati obraz.

Ali imajo v današnjem svetu, ki teži h globalizaciji, narodnostne manjšine kako vlogo ali nalogo?

Prva naloga je, da obstanejo. Neki starejši župnik na Koroškem mi je odgovoril na vprašanje, ali imajo kaj upanja, da bodo vzdržali: „Dokler smo, je upanje.“ Ravno ta globalizacija vzbuja razne „regionalizme“, npr. okcitanščina v Franciji postaja važnejša in se tam zavedajo, da so res drug jezik. Tudi Bretonci. Grščina je bila včasih lingua franca v Rimu in je preplavila vse ostale jezike. V 3. stoletju pa se je pojavila latinščina. Stara egipčanščina se pojavlja danes kot koptščina. Neka kultura preplavi vse - danes so to Amerikanci - potem pa spet pride druga.

Večkrat ste že dejali, da ste našo skupnost že poznali iz pripovedovanja in pisanju; kako sedaj ob odhodu gledate na nas?

Bolje vas poznam, bolje vem, kaj imate, bolje se zavedam vaše povezanost - posebno npr. sinočnji sestanek z Medorganizacijskim svetom - čeprav se zavedate se svoje šibkosti. Od zunaj gledano, se dejansko čudim, kako vzdržite.

Ko se sedaj poslavljate od nas, kaj bi še povedali našim rojakom v slovo?

Ostanite to, kar ste. Če bi lahko dal kak nasvet: zavedajte se tudi odgovornosti za argentinsko družbo. Tu bi citiral pismo, ki ga je pisal Jeremija v 28. poglavju svoje knjige Izraelcem, deportiranim v Babilon: „Poskrbite, da se vaši sinovi in hčere poročijo, delajte kakor morete in molite za deželo, v kateri živite, zakaj njeno dobro je vaše dobro“.

Pogovarjal se je Tine Debeljak

Usodni 12. september 1944

Slovenski domobranci smo ta usodni dan predvidevali že mnogo prej. Domobranski bataljoni so v letu 1944 obvladali skoro vso Dolenjsko, Gorenjsko in Notranjsko. Nemci so nam preprečili vdor v Belo krajino, kjer sta kraljevala Vodstvo OF in Partizansko poveljstvo v t.i. osvobojenem ozemlju. Botrovali so njim zavezniški angleški častniki s stotnikom Johnsonom na čelu. Ta je obvladal nemščino in skrbel, da so angleška letala redno dovažala orožje, obleko in hrano. Ministra Snoja, ki je pristal z letalom v Črnomlju, so strogo nadzorovali, da ni mogel priti v stik s predstavniki slovenskih demokratičnih strank in s slovenskimi domobranci.

Dr. Miha Krek se je po umiku iz Londonske vlade nekaj časa zadrževal v Kairu, nato v Rimu. Tu je sodeloval v Zavezniškem atlantskem odboru. Iz Rima je po ravnatelju prof. Remcu poslal prelatu dr. A. Odarju, predstavniku KTD, navodila za omiljenje časopisnih napadov na Tita in partizane. Lastništvo KTD je odločilo: neha izhajati „Domoljub“ (urednik Fr. Kremžar), „Slovenec“ bo izhajal na 4. straneh (urednik Ruda Jurčec), „Slov. dom“ pa kot tednik (urednik M. Javornik).

Nemški cenzor Kladnik, bivši črkostavec v Ljudski tiskarni, je dvomil v naše izgovore, da moramo varčevati s papirjem in ga hraniti za neko po zaveznikih bombardirano tiskarno blizu Dunaja. Ravnatelj tiskarne Košiček je znova povečal v Vevčah nakup papirja v taki množini, da je ta zaloga služila KPS več let za tiskanje komunistične propagande. Dnevnik in tednik sta redno izhajala. „Slov. dom“ je nadaljeval z napadi na Tita in domobranci so to zadržanje v celoti odobraval. Tudi revija „Slov. domobranstvo“ je nadaljevala svoje poslanstvo do zadnjega.

„Slovenec“ je objavljal vojaška nemška poročila in tako umiril cenzorja Kladnika. Poročanje o domobranstvu sta vestno izpolnjevala Ljenko Urbančič in Nikolaj Jeločnik, v domobranski

reviji pa urednik Slavko Skoberne. Kladnika smo še pričeli o potrebi slovenskega tednika na Gorenjskem. Uredništvo sta prevzela prof. Jože Kessler in dr. Tine Duh. Nemci so ljubosumno zasledovali nastop slovenskih četnikov na Gorenjskem in gestapovec Dichtel je prisostvoval pri pogrebu stotnika Borštinarja, ki se je ponesrečil na prehodu iz Ljubljane v Kranj. Od pokojnega se je poslovil četniški poveljnik prof. Mirko Bitenc.

General Roessener je dajal Dichtlu posebna navodila, kako dopuščati, da so se četniki porazgubili med domobranci. Priastal je celo (z dovoljenjem deželnega glavarja Rainerja) širiti domobranske revije na Spodnjem Štajerskem.

Terenci so napadali majhne orožniške postojanke in povzročali aretacije civilnega prebivalstva. Skoro vsi so končali v begunskih zaporih. Številni ujetniki, zlasti iz taborišč pri Beljaku, so povečevali domobranske in partizanske vrste. Nemško poveljstvo je zato organiziralo v Celovcu SS šolo. Ta „Hitler Jugend“ je 3. maja hotela izprazniti Ljudsko tiskarno, kar je preprečil general L. Rupnik.

Zgledalo je, da se bližam koncu vojne. Rusi so se preko Bolgarije približevali Beogradu. Četniška vojska generala Draže Mihajloviča se je začela pomikati v bosanske gozdove. Mnogi so pričakovali umik Dražine vojske proti zahodu z umišljenostjo, da se bodo zavezniki izkrkali na Jadranskem morju in preprečili prodiranje Titovih brigad proti Trstu in preko Ljubljanske kotline proti Dunaju.

12. septembra 1944 se je oglasil po londonskem radiju kralj Peter II. Vsi smo imeli priliko poslušati. Ga. Kralj je po uvodnih besedah poklical narod, da se združi s Titovo vojsko, „da nas ne bodo ožigosali kot sovražnike, ki se skrivajo za krono“.

Posledice njegovega oklica so nam znane. Polovico četniških brigad in več polkov hrvaške domobranske vojske se je pridružilo Titovim tolpom. Ponovila se je usoda slovenskih domobrancev na Turjaku, Grčaricah, v Novem mestu in v Begunjah na Notranjskem.

-neko-

Dr. Kidrič je zlorabljal prof. Ehrlicha

Zgodba je bila znana redkim političnim in ideološkim kulturnikom in pripravljalcem Ljudske fronte v Sloveniji. Leta 1935 se je v Moskvi vršila sedma Konferenca Kominterne. Začel se je čas španske revolucije, mednarodnih brigad, prvega spopada s fašizmom na eno strani, s komunizmom na drugi strani, pa čas papeževih enciklik proti obema svetovnim taborama, v Sloveniji čas kongresa Kristusa Kralja, protikomunističnih predavanj na deželi, Jegličevega govora v Celju o dveh frontah, katerih eno snuje Satan, na drugi strani pa se zoperstavlja Bog. Skoro istočasno je dr. A. Korošec na zadnjem zborovanju SLS napovedal Kerenskega.

Po propadli španski komunistični revoluciji so se slovenski komunisti kar prehitevali priti v Slovenijo, med njimi tudi Tito. Leta 1937 so ustanovili v Bečinah SKP. Kardelj (Kalan) je napisal knjigo s preciznimi navodili, kako pridobiti za revolucijo vse slovenske stranke. Partija je kmalu pridobila za svoje načrte kopico rdečih ideologov, med njimi prof. Kocbeka, pisatelja Finžgarja, dr. Vidmarja in brata Breclj.

Njihovo propagando je bilo čutiti po mestih in tudi na deželi. Dr. Anton Korošec kot notranji minister ni prizanašal komunistični propagandi, zapovedal je, da ji morajo slediti vse oblasti. Podprl je tudi generala L. Rupnika, ki je v Kragujevcu odkril komunistično zaroto celo med oficirji.

Tito se je rad družil s Kardeljem in B. Kidričem, da so potovali po Sloveniji in povezovali v KPS „rdeče poštimovce“.

Tak „poštimovec“ je bil tudi inž. Žumer. Ko smo na Silvestrov večer 1939 skoro zajeli v Joštinovem mlinu blizu Zaloga Tita in njegovo družbo, jim je inž. Žumer nudil zavetje v škofovskem dvorcu v Gornjem gradu. B. Kidrič in L. Kuhar — Prežihov

Voranc, sta hotela oživeti tudi Komunistično stranko v Avstriji. Policija je Kidriča aretirala in vrgla v ječo.

Borisov oče, dr. Kidrič se je obrnil na prof. dr. Ehrlicha s prošnjo, da reši iz zaporov sina. Prof. dr. Ehrlich je bil osebni znanec avstrijskega kanclerja Dolfussa in po njegovem posegu je B. Kidrič prišel na svobodo. Vsi vemo, kako je Partija povrnila Ehrlichu dobroto. Ljubljanski terenec ga je ubil blizu Cirilovega doma.

Dr. Tine Debeljak je po tragični smrti dr. Ehrlicha zaupal Mirku Javorniku, da je po prošnji Borisovega očeta dr. Kidriča nesel nekoč sorodnikom na Dunaju Engelsove knjige o kmečkih uporih v Nemčiji, da jih izročijo Borisu.

Prežihov Voranc na zaslišanju

Komunistični umori so se leta 1943 v Ljubljani in na deželi tako ponavljali, da sta se Slovenska legija in Straža pripravljala na odpor. Skupina omenjenih se je pripravljala in zbirala naslove nekaterih partijcev, ki so se pripravljali na beg na teren. Na božični večer leta 1943 so zajeli iz toplih postelj večje število komunističnih terencev, med njimi tudi Kuharja Lovra (Prežihovega Voranca). Njihov prvenstven namen je bil odkriti morilce dr. Kukoviča, Peršuha, dr. Ehrlicha, in dr. Natlačena.

Ujete sta zasliševala dr. Loh in dr. Šmajd. Dr. Loh mi je po končanem zaslišanju pripovedoval o Kunarjevem zagovoru. Bil je miren in nasmejan, ker je vedel, da njegovo življenje ni v nevarnosti. In res ni bilo. Nemci so zahtevali od It. kvesture Kuharja in ga odpeljali. Informacije so potrdile, da so ga odpeljali na Dunaj. Kuhar je preživel revolucijo in se leta 1945 pridružil v Ljubljani nastopajoči komunistični vladi. Kuharjeva mati je ob neki priliki dejala časnikarjem: „Bog mi ga je ohranil in čuvala ga je Mati Božja!“ To sliko je hranila do svoje smrti v hišnem koticu.

Pisatelj Finžgar ni bil marksist

In ni verjel kot prof. E. Kocbek, da je marksizem ideja, ki bo osvobodila človeštvo in tudi slovenski narod. S svojimi prihranki je kupil za slovenske akademike Jegličev dom. Ta je po svoji udobnosti prekašal Cirilov in

Akademski dom. Po tragični smrti ljubljanskega župana Hribarja, ki ga je Partija predvidevala za predsednika OF, je Kuhar Lovro — Prežihov Voranc ponudil to mesto pisatelju Finžgarju. Finžgar je odklonil partijsko ponudbo in Kardelj in B. Kidrič sta to mesto ponudila dr. Vidmarju, takrat še ne organiziranemu partijcu. Njegovo hlapčevstvo partiji je bilo popolno.

Finžgar je bil kot predsednik Jegličevega doma vse preveč ravnodušen. Dopustil je celo svoj dom za skrivališče Borisa Kidriča in za partizansko bolnišnico. To se je končalo, ko je policija našla na podstrešju tiskarno in komunistično čtivo.

Devetega marca 1945 so zavezniška letala napadla in bombardirala Finžgarjevo vilo. Bomba je treščila prav v Finžgarjevo dnevno sobo, kjer so se tedensko zbirali OF somišljeniki. Bombni kosci so ranili Finžgarjevo nogo, roko in obraz, bombni pritisk ga je oglušil.

Z N. Jeločnikom sem pohitel na kraj nesreče. Našla sva Finžgarja skoro v omedlevici. Bil je redkih besed in nama je dejal: „To je delo vaših zaveznikov“.

Dr. S. Kociper, tajnik gen. L Rupnika, je poskrbel hitro prevoz ranjenega pisatelja v bolnišnico.

Kot zdomci v Argentini smo zvedeli, da se pisatelj Finžgar ni pridružil O. Župančiču in drugim kulturnikom, da bi pozdravil prvo komunistično vlado v Ljubljani. Umrl je v 92 letu starosti.

SKOBERNE Slavko

General!

*Fizično so nas ločili, duhovno nikoli.
Ostali bomo zvesti Tvojim načelom:
Bog narod domovina!*

Trajemu prvemu adjutantku
Slaven v spomin na očeta
domobranstva

5. X. 1952.
Častelaru

Vuk L. Ruznik

Zapojte pesem tiho

Tiho tiho zapojte pesem,
da jo sliši temen gozd,
da jo sliši log zeleni
klic trpečih na pomoč.

V strašnih mukah kri prelita,
je Slovenski rod končal.
V temnih breznihi trupla skrita
niso nič več opomljena.

Kje si tokrat Slovenec bil,
da takšno zlo si dopustil.
Nisi rešil očeta, matere
pa ne brata ne sestre.

Stanka Ahlin

Videnje turjaške tragedije 15-letnega fanta v letu 1943

Bila je nedelja 12. septembra. Na velikolaškem trgu pred gostilno Vatikan je bilo polno fantov-vojakov iz vaških straž. Vsi niso imeli vojaških uniform. V oči so mi izstopali tisti s civilnimi suknjiči in kmečkimi klobuki na glavi.

Iz turjaške strani so že dopoldne pripeljali na vozu mladega legionarja, ki je bil ranjen v koleno. Dr. Ludvik Kožuh je pristopil k njemu, ga pomiril, obvezal in rekel možu na vozu: „Ta ranjenec je v smrtni nevarnosti že zaradi bolečin. Počasi ga peljite v bolnico v Ljubljano“. Dal mu je tudi list papirja, mu priporočil, naj lepo prosi stražarja na meji, da ga spusti naprej v bolnico. Voz je z ranjencem oddrdral proti Ljubljani. Voznik in fant sta imela solzne oči, saj sta bila oče in sin.

Množica vojakov in radovednežev pa je čakala na trgu, da pride iz Ribnice g. Blatnik, salezijanski ravnatelj, ki je bil tja napoten v spremstvu dveh Laščanov z nalogo, da bi partizanski štab prepričal, naj bi se zedinili in skupaj udarili po Nemcih. Spremljala sta ga g. Malovrh in župan g. Paternost. Prinesli so tole sporočilo, ki je bilo vsem navzočim prebrano: Belogardisti naj se pridružijo partizanski vojski. Za njihove častnike ne odgovarjamo. Fantje so zaupali svojim voditeljem, zato so partizansko ponudbo odklonili. Po kratkem nagovoru g. Malovrha, duhovnika, so se začeli načrtno umikati proti Turjaku. Fantje peš, municija in drugi vojaški pratež pa z vozovi. To odpeljavanje v turjaški grad se je vršilo že dva dni prej. Tudi jaz in Lojze Peterlin iz Velike Slevice sva nekajkrat peljala. Dr. Kožuh in dr. Zalokar sta nekatere družinske stvari oddala poštenim družinam v varstvo. Po vrnitvi naj bi jim stvari vrnili. Zdravnik in sodnik, dva prijatelja, poštena Slovenca, dobra, verna in ugledna, sta zadnja odšla v zavesti, da bosta tam reševala življenja in lajšala trpljenje. Javno se je raznesla vest, da partizani pobijajo vse, ki z njimi ne soglašajo. Misel, da je turjaški grad nepremagljiv, nam je vsem dajalo upanje, da bodo preživeli. Legionarji še niso vedeli, kaj je z Grčaricami in z vojaško

posadko v Grahovem, zato so upali, da jih partizani najbrž ne bodo napadli, saj so vendar osvobodilna fronta, ne pa uničevalci lastnega naroda. Niso še bili seznanjeni s Čebinsko deklaracijo, ki je s Kardeljem na čelu zahtevala: Duhovnike v četah postreljajte, prav tako oficirje, prav tako intelektualce, zlasti kulake in njihove sinove (1. 10. 1942). Med ljudmi in vojaki se je širila vest, da bodo zdaj prišli Angleži z Jadranske smeri. Tudi ta vest je branilcem dajala poguma, da bo Turjak postal slovenski Alcazar, ki bo v slovenski zgodovini pomenil konec komunističnega nasilja in pobijanja drugače mislečih ljudi. Večina mladine je poznala drobno brošurico „Ukrajina joka“, zato smo se podzavestno bali, da se bo vse to uresničilo tudi pri nas, če zmaga komunizem. Pobijanje celih družin in posameznih osebnosti v naši občini je naše grenko mišljenje potrjevalo.

Menim, da je bil torek, ko so se mimo naše hiše pomikali dva ali trije tanki italijanskega izvora. Zdeli so se mi majhni v primerjavi z današnjimi. Ustavili so se v Laščah. Kmalu za njimi je v strelcih prišla partizanska vojska. Mi mladoletni smo se bali iti na trg, ostali smo doma.

V torek pa pride nek vojak iz Grčaric. Poznal je mojega strica Bineta, zato sem mu zaupal. Rekel je, da je eden izmed njegove družbe. Prihaja z naročilom, naj koga dobim, da bo šel z mano na Kožarje, kjer se v neposredni bližini nahaja ca. 100 legionarjev. Tem naj sporočimo, da partizani obkoljujejo grad. Vaške straže, ki so odšle proti Zapotoku, so bile v Želimljah napadene. Iz goreče šole so se umaknili po mostu proti Škofljici. Branilcem gradu toplo priporočajo IZPAD. To sporočilo sem prejel ustno, a tudi na zvitem, drobnem listu je bilo nekaj podobnega napisano. V nevarnosti bi ga lahko snedel. S svojim prijateljem iz šolskih klopi sva se napotila na Kožarje, kjer naju je zaustavila straža legionarjev. Izročila sva jim sporočilo. Nazaj grede sva srečala na jasi pred Rašico trop divjih prašičev. Zelo sva se jih ustrašila, čeprav naju niso napadli. Stražarji, s katerimi smo govorili, so se pozneje umaknili na Veliki Osolnik, kjer so jih 24 ur po vdaji partizani umorili kot vojne ujetnike. S turjaškega gradu pa so že odmevali prvi rafali iz mitraljezov in pušk. Topovskih strelcev še nisva slišala.

Kaj se je v gradu naslednji dan dogajalo, je že mnogo avtentičnih poročil.

V nedeljo 19. septembra se je za turjaške borce začel mrtvaški ples. Približno ob 11. uri je turjaški grad ne z vojaško premočjo, ampak z zvijačo začel prehajati v partizanske roke.

Še danes se izvedenci sprašujejo, kako je bilo to mogoče?

Okrog dveh popoldne smo radovedneži zopet napolnili trg v Velikih Laščah. Radio kričač je izvajal partizanske koračnice. Vmes so bili nagovori, ki so blatili čast in dostojanstvo legionarjev, češ da so izdajalci, ki vsi brez izjeme zaslužijo smrt. Zapustili smo trg in odšli proti pokopališču. Zagledali smo nepregledno kolono zvezanih fantov in mož, ki so kot sužnji v rimski dobi, povezani z vrvjo in žico, korakali proti Laščam. Tisti, ki smo imeli koga od sorodnikov na Turjaku, smo stopili pod evharistični križ, ki je stal na kraju, kjer je danes shramba za gradbeni material. Gledali smo mimoidoče fante s solzami v očeh. Matere in žene so klicale svoje može in sinove ter vpraševale po morebitnih preživelih.

Tej koloni nesrečnikov so pristopale tudi znane žene in še dva moža, ki so jih zmerjali in vanje pljuvali. Fantje so to prenašali z Jezusovo potrpežljivostjo, čeprav so dobili tudi kakšno brco ali s puškinim kopitom po hrbtu. Bog ve, kaj se je dogajalo v njihovi notranjosti? Od občine pa se je razlegala harmonika, vriski in smeh, ki so javno izražali zmagoslavje komunističnih strasti nad ponižanimi fanti. Legionarje so zaprli v silos pri železniški postaji. Iz zmerjanja domačih partizanov in partizank in iz nagovora dr. Brileja so zaslutili, kaj jih čaka. Gotova usoda smrti! Vendar niso bili razočarani nad samim seboj, saj so se prostovoljno odločili, da bodo svojo vero in svoje domove branili pred komunizmom. Nekateri so smeli iti na ŠC v nekaj metrov oddaljeno hišo, kjer je takrat stanovala gospa Vilarjeva. Tam so na stranišču pustili svoje fotografije in tudi slike svoje družine in na časopisni papir napisali zadnje pozdrave ter sporočila svoje ljubezni in zvestobe. To mi je gospa Vilarjeva izročila. Naredil sem album, ga skrbno uredil in shranil. Ko so za ta dragoceni spomin zvedeli domači, so me lepo prosili, naj jim to izročim. Danes bi takšen album imel zgodovinski pomen. Medtem so nekateri Laščani odšli na občino in prosili za dr. Ludvika Kožuha, za dr. Zalokarja in druge Laščane. Najprej je bilo tam rečeno, da jih ne bodo ubili. Partizan Daki jih je kljub prošnjam dal ubiti.

Nadaljni dogodki so se zgodili takole:

21. septembra so že dopoldne začeli z vrvjo in žico vezati dvanajst znanih osebnosti. Med njimi naj omenim zlasti dr. Kožuha, dr. Zalokarja, Matijo Ivanca in Bergleza, ki je bil občinski uslužbenec. Matica so partizanke poniževale z besedami: „Matic, zdaj naj ti mať božja pomaga.“ Matic je namreč pobiral denar za kip Matere božje, ki

ga še danes nosimo v procesiji na Veliki Slevici vsako prvo nedeljo od maja do septembra.

In glej edini v tej navezi je brez rane ušel g. Matic. Ostalo navezo so kar na cesti proti gozdu postrelili. Precejšen del ceste je bil dolgo oblit s krvjo teh žrtev, ker je njihova kri tekla po cesti v bližnji kanal. Z Gačnikovim Francetom sva bila za tisti dan določena, da v velikem zvoniku bijeva plat zvona, ako bi opazila, da se na obzorju bližajo nemški avioni, ki so nekajkrat krožili celo nad turjaškim gradom.

In kaj sva zagledala?

Iz silosa se je vila nova naveza legionarjev in civilistov, ki so zvezani zavijali na stransko pot v gozd. Prva v tej koloni smrti sta bila dva lepa in dobra fanta, študenta, begunca. Njuna mati je bila vdova. Rožanca sta bila prva v navezi. Ko sta videla, da jih ne peljejo na kolodvor, ampak v gozd, sta začela na glas moliti rožni venec in upočasnila sta svoj korak. To je bil prvi križev pot slovenskega noroda.

Pozno popoldne sva zaslišala strele, pomešane s človeškimi glasovi, ki so se izgubljali v praznini gozda. Strelji so postajali vedno redkejši, vedno tišji. Fantje so morali stopiti na skalo, odkoder so potem ustreljeni in ranjeni padli v jamo. Še drugi dan je kri curljala iz njihovih ran in napajala slovensko zemljo z mučeniško krvjo najboljših fanrtov iz naših krajev.

Pojasnilo k videnju turjaške žaloigre.

V lanski septemberski reviji „Tabor“ sem kot priča septemberskih dogodkov v Novem mestu pojasnil nekaj odstavkov v mojem poročilu v „Črnih bukvalih“. Nemška cenzura nam je črtala več avtentičnih pričevanj, negativnih za italijanske fašiste. Fašist (Grazioli) je s svojimi četami še vedno sodeloval z Nemci. Slovensko politično vodstvo si je pridržalo izvirno knjigo, predstavljeno v angleščino. Izvirnik so dobili Angleži pravočasno.

K avtentičnemu pričevanju g. Antona Masnika naslednje:

G. Rudolf Žitnik, član SNO, mi je v Argentini pripovedoval, kako se je po grčariski žaloigri po spopadu s partizani v Ortneku pojavil med VS v Velikih Laščah, zbrane v večji sobi. Z odločnimi besedami je opozoril župana Paternosta in dr. Blatnika na usodno miselnost pogajanja s partizani. R. Žitnik se je kmalu nato umaknil iz Vel. Lašč in dospel v Ljubljano.

Skoberne Slavko.

V. Levstik gregorskim domobrancem

Dragi pokojni soborci vaških straž in domobrancev Gregorske fare

Danes 11. julija 1999 sem spet prišel iz Gorice, da se skupaj s to majhno skupinico nas še živečih Gregorskih domobrancev in

Vinko Levstik v sredini nosi venec na pokopališče v spremstvu še živečih domobrancev iz Gregorske fare. Na desni je Urbas Anton (predsednik odbora za postavitev spomenika zamolčanim žrtvam 2. svetovne vojne v Novi vasi); na levi Stritar Anton, (predsednik odbora v Velikih Laščah). Zadaj se vidi Vintar Janez, brat Vintar Matije.

ostalih Gregorcev spomnimo Vas in se v duhu združimo z Vami, kjerkoli Vaša nepokopana trupla trohniijo nezaznamovano širom naše Slovenije.

Stojim tu pred spomenikom, pri postavitvi slednjega nisem smel sodelovati, še manj pa biti navzoč, ko Vam je bil posvečen. Na tem spomeniku so vklesana Vaša imena in priimki. Ko sem se sam čudežno rešil Vetrinjske tragedije in sicer kar dvakrat streljanja, ter ranjen pobegnil, takrat sem sklenil in prisegel da Vam bom ostal zvest vse življenje. Pri odločitvi za beg sem nagovoril in povabil s seboj še višjega narednika Metoda Marlota iz Pustega Hriba, kateri pa je bil moralno čisto na tleh in je moj predlog zavrnil. V slovo mi je izročil skriti prstan, da ga dam v spomin njegovi zaročenki Mariji. Zaman sem ga prigovarjal, da naj se drži mene in z mano pobegne. Ni se dal pregovoriti, izgovarjajoč se: „Nima smisla, za nas je vse izgubljeno. Izdali so nas še Angleži z lažjo, da gremo v Italijo. V njih smo verovali in jim zaupali. Za nas ni več bodočnosti, temveč samo še smrt.“

Nisem se vpisal v nobeno stranko, prav zato, ker nočem biti suženj nobene stranke, temveč zvest samo Vam, dragi pokojni soborci. Da Vam bom ostal zvest do konca mojega življenja, naj bo v oporoki zapisano, da želim, da moje truplo pokopljejo tu pod „Vaš simbolni grob“ z napisom „Vrnil sem se k Vam in med Vas...“ Do takrat pa bi še rad ustanovil Slovensko domobranksko gibanje z glasilom, mesečnikom Slovenski dom. Ob tej priliki se priporočam vsem še živečim domobrancem, kakor onim v zamejstvu in v svetu. Ostanimo zvesti tistim, ki so se borili in umirali za lepe vrednote kot so: duhovnost, morala, demokracija in narodnost. Vrnimo spet narodu to, kar mu je komunizem ukradel. Slava tem junakom kjerkoli počivajo, saj so morali umreti prav za te vrednote.

Vinko Levstik

Sveti Gregor, 11.07.1999

Družina Breclj — 55 letnica mučeniške smrti

Ko sem v „Novem Glasu“ prečital, da bo žalni obred v nedeljo 18.VII.1999. ob 18. uri v gozdu pri Kodretih (Gornja Branica) na prostem, kjer je bila družina Breclj mučena in pobita, sem se takoj odločil, da se bom udeležil obiska tega kraja, ter prisostvoval žalnemu obredu.

Duhovni obred je vodil župnik Ivan Albreht iz Ajdovščine. Pretresljiva je bila njegova pridiga, v kateri je povezal usodo Brecljeve družine z njegovo, slično usodo. Tudi njemu so ubili očeta, slovenskega domobranca v Teharjih, ko je bil on še zelo mlad in sta ostala z mamo sama. Župniku Ivanu Albrehtu je „asistirala“ preživeli član mučene družine Breclj, duhovnik Bogo Breclj — župnik v Nabrežini. Poleg njiju je bilo še 8 duhovnikov.

Občuteno je nastopil med sveto mašo pevski zbor iz Ajdovščine, kateri je s svojim petjem še bolj poudaril duhovno doživetje, katero je bilo darovano in posvečeno pokojni mučeni Brecljevi družini.

Tako v napovedanemu obredu v „Novem Glasu“, kakor tudi pri samem obredu niso povedali, kdo je zakrivil ta umor. Povem jaz danes: „Slavna NOB“... Ta, ki je pobila več slovenskega naroda, kot vsi trije okupatorji. Čas je, da se preimenuje iz NOB v SUSN — samouničenje Slovenskega naroda.

Preživelemu Bogu Breclju naše občuteno sožalje. Tvoja družina je bila žrtvovana za demokratične, moralne in narodne vrednote slovenskega naroda.

Levstik Vinko, l.r.

Gorica 20.07.1999

Sv. Urh - romarka cerkev

Podružnična cerkev sv. Urha v Dobrunjah, ki sodi v župnijo Sostro, naj bi bila pred drugo svetovno vojno božja pot k priprošniku proti mrzlici. Zgradili naj bi jo grofje Codelli in ji tudi darovali del gozda. Sedanja cerkev je baročna stavba. Ob koncu 18. stoletja je bila za določen čas pod upravo stiškega samostana. Kraj si je dolgo želel samostojno župnijo in v času prenove župnijske mreže, ki jo je izpeljal cesar Jožef II., je bila leta 1787 ustanovljena tudi lokalija Dobrunje. Cerkev so nekajkrat delno prenovili. Leta 1926 so ob njej postavili spomenik padlim v prvi svetovni vojni, ki stoji še danes, po okoliških gozdovih pa vodijo sprehajalne poti.

Med vojno je bila mežnarija z vsem gospodarskim poslopjem požgana, vendar jo je vaška straža popravila in je služila kot vojaška postojanka. Lep dobrunjski gozd je bil povečini izsekan, a so ga kmalu nadomestile smrečice. Večje škode pa med drugo svetovno vojno cerkev ni pretrpela. Težka usoda se je začela v povojnih letih. Kmalu po vojni so se namreč začele širiti govorice o krutih dejanjih in razvratu v cerkvi, čeprav je bilo znano, da je med vojno v cerkvi vsak dan potekala maša, zadnja 6. maja 1945. Do takrat je bilo po trditvah župnika vse v najlepšem redu, potem pa naj bi se bile po pripovedovanju ljudi v cerkvi dogajale neprimerne reči.

Konec leta 1990 je takratni župnik pater Vid Junger napisal prvo prošnjo na skupščino občine Ljubljana Moste—Polje, da bi bil sv. Urh vrnjen Cerkvi in bi v njej ponovno potekalo bogoslužje. Po njegovem mnenju, bi tako največ lahko naredili za pomiritev faranov, ki so še danes ogorčeni nad nedolžnimi obsodbami in klevetami“.

Sledilo je obdobje dogovarjanj in sestankov, pa tudi ogorčenih nasprotovanj. Šele patru Mirku Pihlerju je uspelo dokončno rešiti denacionalizacijo, tako da je Cerkev dobila vrnjeno cerkev sv. Urha z vsemi zemljišči, pozneje tudi gospodarsko poslopje, le mežnarija ostaja še naprej v lasti Mestne občine Ljubljana. Muzejska zbirka se je preselila v Mestni muzej Ljubljana, domačini so cerkev delno preplekali, tako da je bila na Urhovo nedeljo, 10. julija 1994, po 49 letih v sv. Urhu spet maša. Zdaj poteka v cerkvi na hribčku vsako prvo nedeljo v mesecu maša s pravno pobožnostjo. Kot je dejal pater Mirko Pihler: „Cerkev naj bi postala romarska cerkev, kamor bi romarji iz vse Slovenije prihajali molit za spravo in mir. Bila kraj, kjer bi pozabljali na krivice in sovraštvo“.

Maja Roš

Pričevanja

Laž in resnica

„Laž je, da so komunisti in partizani do poletja 1942 pobili nekaj sto Slovencev in prisilili narod, da se upre in vstopi v vaše straže,“ piše v SP Valentin Tratnik iz Spodnje Idrije.

Ogorčeno zanikam to izjavo, saj sem sama doživljala tiste čase in dogodke. V Ljubljanski pokrajini, kjer se je vse to začelo, so še žive stare priče, ki bi z menoj potrdile isto. Leta 1942 so pod atentati VOS-a padali kulaki, duhovniki, akademiki, učiteljice, župani in nazadnje še ban dr. Marko Natlačen. To so bili napredni ljudje, ki bi utegnili nasprotovati prihodnjemu komunizmu. Drugo leto je bila ta zgodovina že na sveže napisana v knjigi „V znamenju osvobodilne fronte“, opremljena s slikami in sezname žrtev, kar je bilo vse preverjeno. Še danes je živa Zdenka Kidrič, takratna voditeljica VOS-a, ki bi lahko povedala, ali jaz in knjiga laževa. Knjiga je stara 56 let in v totalitarni dobi se ni smela pokazati. Dolžnost cerkve je bila svariti pred brezbožnim komunizmom. Če je imela pred 60 leti prav ali ne, to danes sami presodite. Iz zgodovine vemo, da je bila 1250 let učiteljica slovenskemu narodu. Samo znotraj cerkev se je lahko govorilo in molilo slovensko, zunaj nje se je moralo ljudstvo v javnosti prilagajati tujcu in govoriti samo nemško. Veliko molitev in govorov je bilo treba zapisati v knjige, tako je prva slovenska pisana beseda cerkvena.

Duhovnika sta bila prvi pesnik Valentin Vodnik in prvi pisatelj Jakob Cigler, prvi slovničar je bil menih oče Marko Pohlin. Naš Slomšek je pred 150 leti ustanovil prvo knjižno zbirko Mohorjeve družbe, ki je v zimskih večerih prosvetljevala in učila našega kmeta umnega sadjarstva, vrtnarstva in gospodinjstva. Prve so bile župne in nedeljske šole. Kdo je v naši najnovejši zgodovini prvi priznal slovensko državo, nam je vsem znano.

Cerkev jer bila v preteklosti vseskozi narodno zavedna in napredna, nikoli pa ni bila komunistična.

Tončka Grm, Videm

Begunci se vračajo na Kosovo

Slovenska vlada je odločila, da od 1. julija dalje ne podeljuje več začasnega zatočišča osebam iz ZRJ. V Slovenijo se je zateklo več kot 7.000 žrtev Miloševićevega režima, začasnih beguncev iz BiH in Kosova. V begunskih centrih jih je 2.200, ostali so pri sorodnikih. Uredba o finančni pomoči je bila na vladi sprejeta po koncu vojne na Kosovu in je začela veljati po uradnem listu šele 8. julija! Urad za priseljence in begunce lahko sam odloča, koliko pomoči bo kdo dobil... Vse kaže, da bodo nekateri begunci odšli, še preeden jim bo slovenska država lahko zagotovila finančno pomoč, kajti prvi denar lahko pričakujejo šele v začetku septembra. Prvi dve letali bosta odpeljali 280 beguncev na Kosovo in v Makedonijo na stroške mednarodne organizacije za migracije.

Kučan piše Clintonu

Predsednik republike je odgovoril na pismo Billa Clintona, ki je predstavil ameriški pogled na Pakt stabilnosti za jugovzhodno Evropo s pričakovanjem, da bo Slovenija skupaj s sosedami pripravila predloge za dolgoročno stabilnost kriznega območja. „Slovenija za uresničitev pakta ne vidi koristi v zamisli o posebni politično-geografski regiji, ki bi združevala prejemnice pomoči in okoliške donatorke, kajti gre za interes in odgovornost vseh držav udeleženk pakta,“ je med drugim v odgovoru zapisal Milan Kučan.

Karitas Ljubljana za begunce

Ljubljana — Škofijska Karitas Ljubljana je poslala 40 ton hrane in higienskih potrebščin za begunce in pregnancy v Jugoslaviji. Na pot sta se odpravila dva tovornjaka. Eden je namenjen beguncem v okolici Podgorice, drugi pa bo nadaljeval pot na Kosovo. Na območju katoliške župnije Podgorica je v oskrbi tamkajšnje Karitas okoli 8.500 Romov in 4.200 srbskih beguncev s Kosova, ki prebivajo v šotorih.

Kot je povedal namestnik direktorja Karitas Ljubljana Iztok Kržič, so tokrat odposlali predvsem higienske potrebščine, saj se med Romi že pojavljajo nalezljive bolezni, ki grozijo z epidemijo. Karitas Ljubljana, ki zbira potrebna sredstva s pomočjo sklada Pregnani in slovenskih župnij, je dotlej odposlala v begunske centre skupaj 176 ton hrane in higienskih potrebščin. Samo v Banjoluko so odposlali 80 ton gradbenega materiala, ki je namenjen beguncem, ki se vračajo v to območje. P.U.

Izposoja knjig narašča

Ljubljana — Od leta 1994 do leta 1998 je ministrstvo v učbeniške sklade — izposoja knjig v osnovnih in srednjih šolah — vložilo že milijardo in šeststo tisoč tolarjev, letos pa bo tej vsoti dodala še več kot 300 milijonov. V lanskem šolskem letu si je v osnovnih šolah iz sklada knjige izposodilo nekaj več kot 63 odstotkov otrok. Srednjih šol z učbeniški skladi je manj — šolske knjige si je lansko leto izposodilo 23,84 odstotka srednješolcev. Izposojevalnina oziroma obrabnina ne sme presegati tretjine maloprodajne cene učbenika v knjigarnah.

V vseh osnovnih šolah si je v lanskem šolskem letu učbenike izposodilo 68,23 odstotka učencev, kar je 5,60 odstotka več kot leto prej. Še najmanj učbenikov si izposojajo prvošolčki, v povprečju slabih 53 odstotkov, največje povpraševanje po njih pa je osmošolcih — teh je skoraj 78 odstotkov. Mnogo osnovnih šol staršem ponuja pomoč tudi pri nakupu delovnih zvezkov. Šolsko ministrstvo je letos vpeljalo novost — enkratno pomoč, 4.00 tolarjev, za vsakega učenca, ki bo v prihajajočem šolskem letu vstopil v 1. razred nove devetletne osnovne šole.

Ostri očitki zvezi borcev

Ljubljana - „Menimo, da je pokojninska reforma, kot jo predlaga koalicija, narejena izrazito v škodo mlade generacije, ker ni predviden drugi steber in ker se ne odpravljajo neupravičeni privilegiji“, je na tiskovni konferenci povedal predsednik socialdemokratov Janez Janša.

Vsebinsko pomislekov SDS proti pokojninski reformi je podrobneje predstavil podpredsednik stranke Milan Zver. Vlado je obrtožil, da namenoma ustvarja časovno stisko in tako otežuje delo parlamenta in strokovnih služb. Pri vladnem predlogu pokojninske reforme SDS najbolj moti, da ne uvaja drugega naložnega stebra, ki bi bil ugodnejši za zavarovance. Kot pravi Zver, so ta steber sprejele vse države, ki kandidirajo za članstvo v EU. Drugi očitak predlogu pokojninske reforme je ohranjanje okoli 116.000 prosebnih privilegijev. Najmočnejša interesna skupina, ki vsiljuje pokojninski sistem na škodo mlajše generacije, je po Zverovem mnenju Zveza borcev, lobira pa prek ZLDS, LDS, SNS in DeSUS. Z vložitvijo amandmajev bo SDS poskušala odpraviti statusne privilegije in uvesti naložbeni steber.

Janez Janša je v nadaljevanju opozoril še na predlog zakona o zapiranju trboveljskega rudnika, ki bo za zapiranje in ekološko sanacijo Zasavja zahteval skoraj milijardo tolarjev. „Volivci so na referendumu nasprotovali gradnji TET 3 in tako povedali, da ne podpirajo vlaganja v zastarelo tehnologijo, s tem zakonom pa se počne ravno to,“ je povedal Janez Janša in dodal, da je drugod po Evropi zapiranje takšnih rudnikov tudi do petkrat cenejše.

Krivicam kar ni videti konca

Zveze društev mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko 1941-1945 ob obletnici odhoda prvih prisilno vpoklicanih Slovencev v nemško vojsko opozarja slovensko državo na krivice, ki se jim dogajajo. Zakon o žrtvah vojnega nasilja po mnenju mobilizirancev prav žrtve, ki jim je namenjen, deli po predalčkih, pravice, ki jih daje v te predalčke, pa so različne po obsegu.

Prav 23. julija 1941 je iz Celja odpeljal prvi konvoj prisilno mobiliziranih Slovencev. Podatki o tem, koliko Slovencev je bilo vpoklicanih, niso enaki, gotovo pa jih je bilo več kot 50.000. Kot pravi predsednik zveze društev mobiliziranih Slovencev Rudi Markovič, so bili prisilni mobiliziranci vse do osamosvojitve „neobstoječi državljani“, pa tudi v samostojni Sloveniji naj bi z njimi ne ravnali dosti bolje. Mobilizirani Slovenci tako ugotavljajo, da ustavno sodišče niti po štirih letih ni odločilo o predlogu, ali je zakon o žrtvah vojnega nasilja skladen z ustavo ali ne. Markovič meni, da očitno ni organa, ki bi dvomljive in včasih nerazumljive zakonske opredelitve uradno

razložil. Zakon tako izvajajo državni sekretarji ministrstva za delo, v domeni katerih je skrb in uravnavanje pravic žrtev vojnega nasilja. „S svojim aparatom kujejo mimo vseh pooblastil in predpisov navodila upravnim enotam, kaj naj, kaj je in kaj ni,“ pravi Markovič. Moti ga tudi diskrecijska pravica, ki jo imajo državni sekretarji in s katero lahko razveljavijo ali spremenijo odločitve upravne enote, ki je odločila v posameznem primeru žrtve vojnega nasilja.

Rok Praprotnik

Ali bo D. B. Slovenec?

Tako vprašanje se je 16.07.1999 zablestelo na ekranu TV I v glavnih večernih poročilih. Potem je sledil politični komentar o možnosti pridobivanja državljanstva. Državna sekretarka ministrstva za notranje zadeve je posebej razložila možnosti za rešitev „internacionalnega problema pridobitve slovenskega državljanstva Džordu Balaševiću“; o državljanstvu odloča tudi vlada glede na to, ali ima poseben interes do tujih znanstvenikov, raziskovalcev, športnikov... Reklamnega značaja je bil komentar TV, kako Maribor komaj pričakuje D. B. Nihče pa v oddaji ni odgovoril na omenjeno vprašanje. Slednje je za Slovence arogantno, za samega D. B. pa žaljivo. V njegovih odgovorih ni bilo zaslediti nobene želje po spremembi nacionalnosti. Torej čemu ali komu je bilo tako vprašanje postavljeno?

Nič nimava proti Balaševiću. Poznava ga le po posnetkih iz te oddaje, videti je bil silno simpatičen. Moti naju, da si je TV Slovenija dovolila in navijala za podelitev slovenskega državljanstva D. B. v glavnih poročilih, kot da bi bil vseslovenski problem. D. B. ne more postati Slovenec, ker za to ne izpolnjuje nobenih pogojev, vsaj kolikor je nama znano. Lahko postane le državljan RS, če izpolnjuje pogoje. Tu pa se problem konča brez glavnih poročil TV Slovenija.

Nadškof Franc Perko, ki že dolgo deluje in živi v Beogradu, ni in nikoli ne more postati Srb. Tudi Slovenci, ki živijo v Argentini, ostajajo Slovenci, kljub temu da imajo argentinsko državljanstvo. Podelitev našega državljanstva mnogim Slovencem na tujem je bila dolgo časa sporna. Zakaj torej zdaj taka skrb javnega medija za ugodno rešitev prošnje D. B.? To je vendar njegova osebna zadeva in naj se rešuje uradno, normalno, brez pompa osrednjega medija, ki

mora poročati o važnejših zadevah. In končno bi lahko rekli, da je to tudi zadeva, ki spada k varstvu osebnih podatkov.

Slovenstva oz. slovenske nacionalnosti se ne more pridobiti kar tako, tudi je ne moremo darovati, lahko jo le podedujemo po prednikih. Bil bi že čas, da tudi v javnem poročanju ločimo državljanstvo od narodnosti. Iz oddaje smo zvedeli, kako visoko je število podeljenih državljanstev v Sloveniji (170.000). K temu je treba dodati, kako strmo pada število avtohtonih Slovencev. Zakaj TV ne poroča o tem problemu, o problemu Posočja, Haloz, Kozjanskega...?

Naj bo ta najin komentar dobronamerna kritika gledalcev osrednje TV: z naročnino jo podpirava in imava pravico kakšno reči o njenem poročanju.

Majda in Marjan Rodman
Ulica M, Bajca 14, Vipava

Še o krivicah totalitarizma

V zvezi z očitki g. Alojza Matičiča in g. Slavka Kokalja v Sobotni prilogi Dela 31. julija, češ da pišem neargumentirano, lahko zapišem, da sem bil od maja 1945 do pomladi leta 1947 član Knoja in sem v zvezi s povojnimi poboji v tistem času veliko videl in slišal.

Bil sem priča, kako sta avgusta leta 1945 v Podutiku, kjer je 62 nemških ujetnikov izkopavalo trupla pomorjenih, Mitja Ribičič in nek poročnik (nisem ga poznal, spomnim se le, da je bil grbav) s kamionom odpeljala zvezane nemške vojake — vedeli smo, da ne na dopust.

V Spodnji Idriji še živi likvidator B. I., ki je kmalu po vojni, kot član med vojno ustanovljene posebne brigade VDV (vojska državne varnosti), na Črnem vrhu pri Idriji sam s pištolo postrelil skupino ujetnikov, potem ko se je pokvaril avto, s katerim so jih peljali na morišče. S košem listja je poskušal zakriti sledove krvi, trupla pa so končala v enem izmed brezen.

Po vojni sem bil skupaj tudi z I. K., spomeničarjem od leta 1941, od katerega sem prav tako veliko zvedel, saj je na Igu pobijal domobrance in jih metal v potok Iščo.

Ti in mnogi drugi, še vedno zamolčani zločini in zločinci so znani tudi v tujini.

Ludwig Gruden, Hanau

Yalta — zavezniška prevara in sramota

Roosevelt in Churchill sta se že sredi leta 1944 prizadevala sporazumeti s Stalinom za trojno snidenje. Po konferenci v Casablanca v dneh med 14. in 20. februarjem 1943, in v času med 11. in 24. avgustom 1943, sta Churchill in Roosevelt želela se srečati s Stalinom. Stalin je odlašal in zavrnil predlagana mesta za srečanje v Teheranu; zavračal vse predlagane kraje: na Cipru, v Solunu, Carigradu, v Rimu in na Malti. Za svoj „njet“ je navajal svojo bolezen in zdravnikova navodila. Končno se se sporazumeli za srečanje v Yalti, na Kriřmu. Churchill je že pred določeno konferenco podvomil v uspeh srečanja, predvidenega samo za nekaj dni. Nestrpnemu Stalinu se je mudilo. Po Goebelsovi propagandi razširjenem Morgenthanovem načrtu, so mu bili znani Rooseveltovi načrti o kastriranju bodočih nemških rodov.

Churchill in Roosevelt sta se znašla pred Stalinom brez jasno določenih predlogov za bodočo ureditev Evrope. Stalin je prišel nasprotno pred sogovornika z jasnimi predlogi in načrti. Amerikanski Rooseveltovi spremljevalci so takoj uvideli Stalinovo prebrisanost v razgovorih. Stalin je dosegel več kot si je v sanjah želel.

Begunska poljska vlada v Londonu je zaskrbljeno sledila političnemu in vojaškemu razvoju partizanskih vojsk v Jugoslaviji, Bolgariji, na Madžarskem, v Romuniji, Albaniji in na Finskem. Konferenca se je razvijala v strogi tajnosti in Goebels je februarja med drugim izjavil, „da so se na Yalti zbrali največji ciniki vseh časov, izdali Evropo in jo predali Sovjetom.“ Poljski general Sřoboda se je namenil odleteti na Poljsko, usoda njegovega konca je znana. Letalo generala ni dospelo v njegovo domovino, Poljsko.

Kaj se je razpravljalo v Yalti?

Churchill je leta 1948 po stoterih neprestanih nočeh

angleškemu narodu govoril o „krvi, potu in solzah“ zatrdil, da je bila druga svetovna vojna nepotrebna odločitev.

Osrednja točka yaltske konference je bila Nemčija. Stalin se je strinjal s slepim sovraštvom do nemškega naroda in zavrnil Churchilove resne predloge tako: „Nemci so zverine in po koncu vojne bomo imeli dovolj prilike odločati o njihovi bodočnosti.“

Stalin je predlagal razdelitev Nemčije v 5 ali 7 dežel. Rooseveltova politična zaupnika Alger Hiss in Harry Dečter Šithe sta ploskala Churchillovi napitnici: „Na zdravje proletarskih množic sveta“.

Kočljiva je bila razprava o po Stalinovih zahtevah in reparacijah — 10 bilijonov dolarjev. Churchil je predlog omilil s pripombo: „Konju, ki vleče voz, je potrebno dati hrane.“

Zbrani so razpravljali tudi o bodočnosti Poljske. Kateremu bloku naj bi pripadala, Zahodu ali Sovjetiji. Churchil je pozabil na angleške obveze braniti Poljsko. Stalin je cinično zavrnil Churchilove predloge in zatrjeval, da je Poljska bila vedno sovražnik Sovjetije. Na debati so je uveljavila Stalinova zahteva — Poljska se mora sprijazniti s Cursonovo mejo.

Razpravljanje o delitvi držav Vzhodne in Srednje Evrope je znano.

Angleški zunanji minister Eden je že na Malti opozoril Churchilla o previsoki soudeležbi Rusije na Balkanu in v Evropi sploh. Anglija in ZDA bi lahko zmagale na Dalnjem Vzhodu brez ruske pomoči. Roosevelt je popustil tudi v tem in Sovjeti so zasedli vsa ozemlja do Kurilov.

Yaltski sklepi so veljali tudi za Francijo in vse države na Balkanu, Jugoslaviji. Yaltska zarota je bila velika politična prevara, njene posledice so zadele tudi našo domovino in naš upor proti svetovnemu bolševizmu.

-neko-

Slovenija in Sarajevska Deklaracija

Romunija, Bolgarija, Makedonija in Albanija od pakta pričakujejo predvsem ustrezno pomoč, zlasti zavoljo škode zaradi Natovih napadov na Zvezno republiko Jugoslavijo. Črna gora se predstavlja kot dvojna žrtev — Miloševićevega režima in vojne v ZRJ — zato prav tako pričakuje pomoč. V BiH so prepričani, da bo pakt utrdil ozemeljsko celovitost države in pospešil njeno približevanje EU; enako si želi in upa Hrvaška.

Kaj pa mi? Predsednik Milan Kučan in zunanji minister Boris Frelc poudarjata, da je Slovenija že ves čas opozarjala Evropo in svet, da vsiljeni mir ne prinaša trajne rešitve, „kajti temeljni problem teh ljudi je, da ne morejo živeti skupaj“, poudarja Kučan. Zato smo kot srednjeevropska država pripravljeni skupaj z Italijo, Avstrijo, Madžarsko, Grčijo in Turčijo prevzeti poseben del odgovornosti za demokratizacijo in gospodarsko obnovo tega območja. Kajti razmišljanje teh ljudi je zunaj evropsko in ga ni mogoče spremeniti z nikakršnimi mirovnimi sporazumi in akcijami.

Po svoje sta zanimiva nastop in sestava udeležencev četrtkove konference Pakta stabilnosti za jugovzhodno Evropo (29.07.99). Po pozdravnih govorih voditeljev vrha so spregovorili kar vsi trije člani predsedstva BiH, nato premierji iz t. i. regije jugovzhodne Evrope: Albanije, Makedonije, Bolgarije, Romunije, Hrvaške in zunaj nje še Madžarske, potem zunanji minister Slovenije, Turčije in Švice in na koncu predstavnik organizacije OVSE. ZDA in Rusija sta dosegli kompromis, da Kosova ne bi posebej omenjali v deklaraciji konference, temveč Črno goro, ki jo na konferenci zastopa predsednik Milo Dukanovič. Tudi pogovori o usodi ZRJ so se sukali kot mačka okoli vrele kaše; na konferenco so namreč povabili predstavnike nekaterih opozicijskih strank, med katerimi so gostitelji prepoznali tudi ljudi, ki so med vojno v BiH podpirali Karadžičev režim s Pal.

Slovenija si je sicer desetletja prizadevala, da Evropa in svet

spregledata, kako je z Balkanom. Je proti kakršni koli posebni politični in gospodarski povezavi držav, ki pričakujejo pomoč, in njihovih sosed, ki se lahko uvrščajo med donatorke. Vsi takšni poskusi so doslej propadli. Res pa je, da tudi pri nas ni mogoče pozabiti na aktualne razmere in na korenine zla na Balkanu. Ko smo novinarji v petek pešачili proti Zetri, smo v bližini nekdanje vojašnice, ki je nosila Titovo ime, slišali za hrbtom strel prav v trenutku, ko je mimo nas z veliko hitrostjo vozila kolona avtomobilov s hrvaškimi zastavami. Domnevamo, da je bil v enem od avtomobilov hrvaški predsednik Franjo Tudman, ki je uro pozneje v kongresni dvorani s članom predsedstva BiH Alijo Izetbegovičem podpisal sporazum o določitvi mejne črte med državama. Kakih sto metrov naprej smo slišali, kako si policisti med seboj obveščajo, da je bilo slišati strel. Natov predstavnik v Sarajevu je pozneje izjavil, da se je ponesreči sprožilo orožje enega pripadnikov Sforja; vzroka še niso ugotovili, lahko pa bi šlo za tehnično napako.

Poudarki iz sarajevske deklaracije

Svetovni voditelji so ob koncu vrha v prestolnici BiH razglasili sarajevsko deklaracijo, ki zatrjuje njihovo zavezanost Paktu stabilnosti za jugovzhodno Evropo v podporo miru, varnosti in blaginji na tem območju. Med poglobitnimi točkami so naslednje:

- Udeleženci se strinjajo, da je treba praktično uveljaviti pakt, ki je bil junija sprejet v Kolnu, in tudi tako podpreti mirovni sporazum iz Daytonu v zvezi z vojno v BiH in mirovni proces na Kosovu;
- Udeleženci se zavezujejo, da bodo spodbujali demokracijo, varstvo človekovih pravic, gospodarski in socialni razvoj ter medsebojno sodelovanje držav v regiji. Zato ponovno potrjujejo zavezanost razvoju enotne, demokratične in miroljubne Evrope; v tem smislu si bodo prizadevali za vključitev jugovzhodne Evrope v druge evropske povezave;

- Deklaracija poudarja, da se bo lahko paktu stabilnosti pridružil tudi Beograd, če bo izpeljal ustrezne demokratične spremembe in pokazal, da želi upoštevati cilje pakta; ob zagotavljanju nadaljnje državne integritete ZRJ pa je kljub temu ponujena pomoč Kosovu in Črni gori; v tem okviru so Srbijo pozvali k demokratičnim spremembam in k sodelovanju v prizadevanjih za „regionalno spravo“;

- Sarajevska deklaracija izrecno govori o jugoslovanski federaciji pri čemer omenja njeno suverenost in ozemeljsko celovitost — kljub temu je rečeno, da bodo pretehtali, kako naj bi Črni gori zagotovili čim več ugodnosti na podlagi pakta stabilnosti. Udeleženci vrha zato niso pozabili poudariti, da podpirajo vse tamkajšnje demokratične sile.

- Deklaracija posebej omenja položaj beguncev in razseljenih oseb in kot številni podobni dokumenti zadnjih let ponavlja misel, da je treba vsem zagotoviti svobodno in varno vrnitev na domove.

Z.R.

Češka republika in komunistični zločini

Češka republika rešuje problem komunističnih zločinov na svoj način, precej drugačen kot v drugih deželah, zasedenih po sovjetih. Čehoslovaška vlada je že leta 1948 izdala zakon o vrnitvi zaplenjenih lastnin in rehabilitacijo množično obsojenih. Po tem zakonu je bilo oproščenih 220 tisoč oseb. Zakon je precizno zahteval točne podatke o osebah, ki so delovale s politično policijo. Danes še obstoja „biro“ 90 oseb, ki nadaljuje s potrebnimi novimi preiskavami. Sodišče je leta 1997 obsodilo 98 čeških državljanov, v skupinskem procesu pa 20 oseb. Državni tožilec še nadaljuje z obtožbami do že določenega decembra leta 1999.

Direktor biroja je Vaclav Benda, član opozicije v letih 70. in 80. Obsedel je 4 leta v komunističnih zaporih.

Srbi razočarani nad ,ruskimi osvoboditelji'

Že ob prihodu prvih mednarodnih sil na Kosovo so bile ruske čete uganka in so jih različno sprejeli. Prvo presenečenje je bil bliskoviti pohod iz Bosne, s katerim je 150 njihovih pripadnikov zavzelo vojaško letališče pri Prištini. Še vedno se govori, da so ruske enote takrat tako pohitele zato, da bi na Kosovu skrile tajno orožje, ki so ga pripeljale Srbom. Šlo naj bi za sodobni radarski sistem in rakete C 300 in C 300 B, še vedno pa ni jasno, zakaj Srbi tajnega orožja niso uporabili, če so ga res imeli.

Nato se je zgodil nepričakovani zasuk. Sprva je bilo zaznati nebrzdano navdušenje srbskega prebivalstva, ki je že merilo na evforijo: pred ruska vozila so metali cvetje, vojakom so delili pijačo in cigarete, ljudje so javno izražali prepričanje, da so zdaj popolnoma varni in da ne bodo nikoli zapustili Kosova. Veselje se je hitro poleglo, Rusi so v primerjavi z drugimi pripadniki Kforja nekoliko bolj zaželeni le tam, kjer je še ostalo kaj Srbov.

Profesor ruskega jezika Rade M. iz Kosovega polja — bil je v posebni skupini, ki je ruskim vojakom izrekla dobrodošlico — prisega, da nikoli več ne bo spregovoril besede v ruščini. Njegov komentar naj bi odražal splošno razpoloženje kosovskih Srbov: „Rusi se sploh ne zanimajo za nas. Niso izpolnili obljube, da bodo vzpostavili nadzor vsaj nad severnim delom Kosova, dokler je bilo tam še kaj Srbov. Ruske enote so nato razporedili v kraje, kjer ni srbskega prebivalstva.

Vetrinje, maj 1945

Ali so se Rusi prodali Američanom?

„Srbov je dovolj, da se sami branijo. Ruski vojaki bi morali biti v mešanem okolju. Počutimo se izdane in prepričani smo, da so se Rusi prodali Američanom, kar smo brali tudi v časopisih.“

Po drugi strani pa se Albanci Rusov bojijo, bilo je tudi nekaj incidentov, ko so se skozi albanska naselja pomikala vozila z ruskimi oznakami. V nasprotju z naklonjenostjo predstavnikov Zahoda, ki so jim Albanci hvaležni, ker so „pregnali“ Srbe, zdaj pa so jim postali odveč, ker jih ovirajo pri maščevanju, Albanci množično izražajo nenaklonjenost Rusom. Prepričani so, da so Srbom pomagali z vojaško tehnologijo, pa tudi pri etničnem čiščenju, o katerem pričajo množična grobišča. Albanci nikoli ne bodo oprostili Rusom, da so bili proti posegu Nata na Kosovu, čeprav je Moskva nasprotovala tudi divjanju srbskih paravojaških enot. Rusi naj bi na Kosovo prišli le zato, da bi zaščitili Srbe, in Albanci se vsakič, ko ruske enote izpolnijo svojo nalogo, razjezijo, čeprav je zaščita mednarodnih sil na Kosovu trenutno najbolj potrebna prav Srbom.

Ruski vojaki se pa vedenju ne ločijo od drugih pripadnikov mednarodnih sil, tudi oni se prizadevajo ustaviti sovražnosti in pripomoči k večji strpnosti in zaupanju med prebivalstvom, mnogi Srbi še vedno mislijo, da je albanski strah pred Rusi upravičen. Pripadniki ruskih sil naj bi izvedli nekakšno „tiho okupacijo“, če že ne celotne „južne srbske pokrajine“, pa vsaj severno od črte Priština-Kosovska Mitrovica-Peč in Priština-Gnjilane-Kosova Kamenica. Srbski mediji take govorice še podžigajo.

Srbski časniki povzemajo naslove iz malo znanih ruskih medijev, kjer se avtorji izrekajo za zaščito „srbskih bratov“ na Kosovu. Upanja v „ruske osvoboditelje“, s katerimi bi se na Kosovo vrnila srbska vojska in policija, ne skriva tudi državni vrh.

V državnih medijih objavljajo izjave članov ruske opozicije in neimenovanih generalov, ki naj bi se zavzemali za pomoč Srbom. Tovrstne vesti so usmerjene tudi proti srbski opoziciji, saj namigujejo na to, da ima Milošević podporo v Moskvi, ki naj bi ga zaščitila in tako preprečila razpad Srbije, celo za ceno neposrednega spopada z Zahodom. Srbski komentatorji celo pišejo, da Rusija „ne bo dovolila vmešavanja v notranje zadeve Srbije“ in da „se bitka Balkan šele začneja“. Rusija naj bi že opravila večji del naloge, saj so se njene sile na Kosovu razporedile na strateških točkah, od koder bodo zlahka onemogočile ustanovitev neodvisnega Kosova.

Vse „velike zgodbe“ o začetku nove hladne vojne ali celo o tretji svetovni vojni imajo en sam namen: opogumiti Srbe na Kosovu in ustaviti val srbskih beguncev, o katerih državni mediji še vedno molčijo. Da je Kosovo izgubljeno, so se začeli zavedati tudi nekateri protagonisti srbskega političnega prizorišča in posamezni generali. Podpredsednik srbske vlade in vodja srbske pogajalne skupine v Rambouilletu dr. Ratko Marković je večkrat ponovil, da je „srbska država izgnana s Kosova“ in da je narodu treba povedati resnico.

General Nebojša Pavković pa je dejal: „Naše države ni porazil Nato; izdala in prodala jo je Rusija, ki je zahrbtnejša od ZDA“. Pojasnil je, da so Srbi za pomoč najprej zaprosili „ruske prijatelje“, ki so se najprej izrekli za srbski načrt, po katerem bi srbske čete ostale na Kosovu, nato pa so jih postavili pred dejstvo: „Če odklonite Natov načrt, bodo vsa srbska mesta zravnana z zemljo, mostovi v Beogradu bodo porušeni, njihve bodo požgane in vsi boste pomrli“.

Kakorkoli že, za Srbe so Rusi, poleg številnih zahodnih narodov, postali „glavni krivec“ za njihovo usodo. Podobno menijo Albanci. Trenutno se še ne ve, kaj imajo v načrtu Rusi, čeprav njihova odločitev ne bo veliko spremenila.

Branko Jokić

Srbska opozicija stopnjuje pritisk

V Srbiji se protesti jugoslovanskemu predsedniku Slobodanu Miloševiću nadaljujejo in stopnjujejo. Potem ko je približno kakih 20.000 ljudi demonstriralo v Leskovcu in zahtevalo Miloševićev odstop, so se protestniki v mestu, ki je veljalo za enega predsednikovih najmočnejših oporišč, naslednji dan spopadli s policijo. V Nišu so prvič zahtevali Miloševićev umik s političnega prizorišča študentje, v Novem Sadu pa je to storil opozicijski mestni svet, ki je Miloševićevo zunanjo in notranjo politiko zadnjega desetletja razglasil za katastrofalno.

V središču pozornosti zadnjih dni je opozicijski voditelj Zoran Dindič, vodja Demokratske stranke, ki se je po dveh mesecih vrnil v Srbijo. Dindič je duša in srce ohlapne koalicije Zveza za spremembo, ki združuje 20 političnih strank in nekaj neodvisnih intelektualcev. Poziva k oblikovanju tehnične vlade izvedencev, ki bi si po njegovem mnenju morala zastaviti tri pglavitne cilje: normalizacijo odnosov z mednarodno skupnostjo in pridobitev pomoči za obnovo pokrajine, vrnitev Srbov, ki so pobegnili iz Kosova, na domove in priprave na demokratične volitve. Ta cilj ni prednosten, pravi Dindič, kajti volitve nimajo smisla, kadar ljudje ne dobivajo plač in ne morejo ogrevati svojih domov.

V intervjuju za zahodne medije je Dindič dejal, da bo Slobodan Milošević odstopil že v desetih dneh, če se bodo ljudje zgrnili na ulice v zadostnem številu. Sprva se bi sicer upiral, nato pa popustil in odšel, je prepričan Dindič, češ da Miloševićev odhod z oblasti ne bo krvav. Vodja Demokratske stranke je dejal, da bi bilo za vse najbolje, če bi Milošević prostovoljno odšel v Haag in poskušal dokazati, da obtožbe proti njemu niso utemeljene. Ne verjame pa preveč, da bi se to v resnici zgodilo, in tudi ne, da ga bodo odpeljali v Haag na silo. Dindič pravi, da se bo Milošević naselil nekje v Srbiji in potem vsako noč s strahom čakal, da mu na vrata potrka kdo, ki bi ga zamikalo pet milijonov dolarjev, kolikor

jih je na Miloševićevo glavo razpisal Washington.

S Kosova se umika blizu 700 britanskih vojakov, ki so utirali pot britanskemu kontingentu; po njenju poveljstva Kforja niso več potrebni, saj se razmere umirjajo. Še vedno pa bo ostalo v pokrajini kakih 10.000 britanskih vojakov; njihovo število se utegne celo povzpeti na 13.000. Medtem je večina ruskih vojakov še vedno na prištinskem letališču, nekaj pa jih vzpostavlja logistično bazo na Kosovem polju. Zatika se pri njihovi namestitvi v Mališevu in Orahovcu, ki sta v nemškem sektorju. V Orahovac naj bi se bili, po navedbah OVK, množično zatekli srbski vojaški zločinci, tam pa naj bi bili tudi pripadniki ruskih paravojaških enot, ki naj bi izvajale premirje.

TV 13 je 19. 08 poročala, da je po beograjskih ulicah manifestiralo 120.000 somišljenikov opozicijskega voditelja dr. Draškoviča. Povorki je načeloval patrijarh s sinodo. Narod zahteva, da se Sl. Milošević mora umakniti z vlade.

Milijarderji stopajo na Balkan

George Soros, 68-letni madžarsko-ameriški milijarder in človekoljub v sivi obleki, se je kot običajno — potem ko je povedal svoje — ležerno zleknil nazaj v stol in skozi očala motril občinstvo v dvorani. Pravkar je povzročil vznemirljivo zanimanje z načrtom za brezcarinsko unijo balkanskih držav, za nekakšen balkanski Beneluks.

„Ste prepričani, da je načrt uresničljiv?“ sem ga vprašal po popoldanskem zasedanju svetovnega gospodarskega foruma oziroma srenje — in vzhodnoevropskega vrha v Salzburgu. Bilo je na zadnji junijski dan na sprejemu pri salzburškem županu v gradu Hellbrunn.

„Če ne bi bil prepričan, ga ne bi predlagal“, se je skopo nasmehnil.

Balkan na poti miru in stabilnosti

Sarajevo — V olimpijski dvorani Zetra se je s sprejetjem deklaracije končala prva vrhunska konferenca Pakta stabilnosti za jugovzhodno Evropo, na kateri so sodelovali voditelji 39 držav in 17 mednarodnih organizacij. Po splošnem prepričanju udeležencev, ki so na konferenci sodelovali vsak s triminutnim govorom, bodo države udeleženke konference storile vse, da Balkan naposled postane mirno in stabilno območje Evrope.

Kot je poudaril ameriški predsednik Bill Clinton — v Sarajevo je pripotoval s soprogo Hillary, ki je obiskala rehabilitacijski center za zdravljenje ljudi, ki so jih poškodovale mine, hkrati pa je Sarajevčanem govoril v tretji gimnaziji in obiskal pravoslavno cerkev, - ni mogoče izbrisati in spremeniti tragične preteklosti tega območja, naš cilj pa je, da mu zagotovimo lepšo prihodnost. Ameriški predsednik je predlagal ustanovitev sklada z začetnim kapitalom 150 milijonov dolarjev, namenjenega obnovi opustošene regije, in sklada z 200 milijoni dolarjev za ugodna posojila pri prenovi gospodarstva regije. Po Kučanovem mnenju bi ponovili zgodovinske napake, če bi se pakt stabilnosti postopoma začel spreminjati v posebno politično ali gospodarsko regijo. Države na robu nestabilnega območja, Italija, Avstrija, Madžarska, Slovenija, Grčija in Turčija, so pripravljene sprejeti poseben del odgovornosti za njegovo demokratizacijo in gospodarsko obnovo.

To je temneljno sporočilo slovenske delegacije na sarajevskem srečanju, ki pa pri vseh udeleženkah ni zbudilo odobravanja. Tudi poseben odposlanec za jugovzhodno Evropo Robert Barry meni, da se pakt stabilnosti nanaša „na povezovanje državljanov tega območja in tudi držav“. V zvezi s tem posebej ne omenjamo držav iz središča Balkana, ki v paktu vidijo predvsem pomoč zase in ga premagovanje vsakdanjih gmotnih in socialnih stisk svojih ljudi, ki so jih vojne grozote samo še povečale.

Zategadelj je pomembno, da pobudnik in pokrovitelj sarajevske konference, to Evropska unija, v paktu vidi predvsem zagotavljanje možnosti za varen in stabilen prehod iz sedanjih razmer v povsem normalne, kot je poudaril predsedujoči konference finski predsednik Martti Ahtisaari. Posebni usklajevalec EU za pakt stabilnosti Bodo Hombach pa pravi, da zadeve niso tako zapletene, kot je videti na prvi pogled, kajti svoboda zahteva gospodarski napredek, ta pa spet ni možen brez nje. Zato bodo zahodne države regiji s svojimi izkušnjami pomagale stabilizirati gospodarstvo. V ta namen bodo že septembra pripravili okroglo mizo o gospodarskem sodelovanju regije, podobna srečanja pa se bodo nadaljevala do konca leta. Kot pravijo poznavalci razmer, naj bi sarajevsko konferenco postopoma začeli uresničevati v oktobru.

„Moskva se je odpovedala Miloševiću“

Moskva — Ruski gospodarski časnik Kommersant po obisku črnogorskega predsednika Mila Dukanoviča ugotavlja, da se je Moskva začela odpovedovati dvomljivim starim prijateljem. „Pomen Dukanovičevih pogovorov v Moskvi močno presega okvire navadnega obiska. Sprejem, ki so mu ga pripravili, pa priča, da Rusija odslej stavi na demokrate, ki se bodo obrnili proti Miloševiću. Še bolj pomembno je nekaj drugega: Moskva se je začela odpovedovati dvomljivim prijateljem, ki jih je podedovala. To pomeni zasuk v ruski zunaji politiki. Včeraj se je Moskva odpovedala Miloševiću. Zdaj so na vrsti drugi stari prijatelji.“

STA

Kdo razjeda slovensko samostojnost

Misel dr. Milana Zvera je vredna vnovičnega poudarka: božič in dan samostojnosti, ki si sledita drug drugemu, simbolizirata rojstvo in začetek novega, prelomnega obdobja v zgodivini majhnega naroda.

Pri tem je prav poklicati v spomin tudi drugačno razpoloženje nekaterih „navideznih“ Slovencev, ki so nasprotovali osamosvojitvenim nameram in bojzljivo opozarjali pred njim. (Jožef Školč: Za velikimi dejanji, kot je plebiscit, se skrivajo nevarnosti, kršeni bodo temeljni principi demokracije in človekovih pravic.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka.

Kuhinja Smledniške posadke, Vetrinje, maj 1945

(Foto Janez Gorenjc)

50-letnica verskega tednika „Oznanilo“

Oznanilo, tedensko glasilo Slovenskega dušnega pastirstva (SDP) v Argentini, praznuje svojo 50-letnico. Prva številka je namreč izšla 31. julija 1949 in od tedaj redno izhaja že 50 let. Ves ta čas obvešča rojake o pomembnih dogodkih Cerkve po svetu, v Argentini, v Sloveniji in posebej o delovanju in učenju svetega očeta. V luči evangelija osvetljuje sodobne dogodke. Obvešča o napovedanih prireditvah med slovensko skupnostjo v Argentini, tako tiste, ki jih organizira SDP (svete maše in svete ure po krajevnih verskih središčih, duhovne vaje in obnove, molitvene akcije, rekolekcije Katoliške akcije, ure duhovnosti, itd.), kot one, ki jih priredi organizirana civilna skupnost (obletnice in druge prireditve krajevnih slovenskih domov, društev in ustanov, spominske proslave, gledališke predstave, predavanja, razstave, koncerte, obvešča o delovanju šolskih tečajev, ponuja nakup slovenskih knjig, revij in drugih publikacij, itd.) Posebne pozornosti rojakov so deležna sporočila o porokah, krstih in smrtih. Objavljeni so seveda samo tisti podatki, ki jih posredujejo sorodniki dušnim pastirjem oz. dušnopa-stirski pisarni.

SDP pošilja Oznanilo vsem slovenskim družinam, pa tudi posameznikom, ki to žele, po vsej Argentini. Stroški tiskanja in razpečavanja se krijejo s prostovoljnimi darovi in oglasi.

Oznanilo je začel izdajati leta 1949 msgr. Orehar. Urejevali so ga prva tri leta msgr. A. Orehar, Ladislav Lenček CM in Lovro Jan. Naslednjih sedem let ga je urejeval župnik Jože Jurak, nato 35 let prelat dr. Alojzij Starc. Po njegovi smrti je bil urednik prelat Jože Škerbec, od leta 1996 pa župnik Anton Bidovec. Upravo tednika je dolga leta vodila Zdenka Gornik. Ko je zbolela, jo je nadomestila Bernardka Bidovec, nato s. Avgušтина (Joža Dolinar), sedaj pa vodi upravo Francček Breznikar.

Oznanilo izhaja v 52 številkah letno. Do konca julija 1999 je torej izšlo 2.600 števil in ker ima vsaka številka naklade od 1.900 do 2.000 izvodov, jih je že izšlo okrog pet milijonov tiskanih izvodov. Po pošti pošilja posameznikom vsakokrat okrog 150 izvodov, ostale po raznašalcih.

Raznašalcev je danes 80 (nekoč jih je bilo okrog 120). Mrežo raznašalcev je organiziral msgr. Anton Orehar s člani Katoliške akcije; raznašalci tedensko raznesejo Oznanilo in politični tednik Svobodna Slovenija, mesečno pa revijo Duhovno življenje s priložo za otroke Božje stezice. Polovica raznašalcev dobiva Oznanilo po pošti, ostali pridejo iz predmestij Buenos Airesa v Slovensko hišo in nato s svojimi pomočniki raznesejo naš tisk po družinah. Sedanji poverjeniki za okraje so: za Berazategui France Vitrih, za Castelar Leopold Golob, za Slovensko vas-Lanús Filomena Štancer, za Ramos Mejía Lojze Sedej, za San Justo Mara Bidovec, za San Martín Marjeta Mavrič, za Carapachay Franci Korošec, za mesto Buenos Aires Dragica Mizerit, za Bariloche Marjana Marn in za Mendoza Lenčka Božnar. Raznašalci opravljajo delo zastonj, hitro dostavljajo tisk našim ljudem in zmanjšujejo stroške izdajanja naših publikacij.

Ob 50-letnici Oznanila se s hvaležnostjo spominjamo pokojnih raznašalcev. To so: Arnšek Ivan, Ašič Alojzija, Ašič Ivan, Bidovec Frančiška, Dacar Rudolf, Dolenc Franc, Klemente Avgust, Gornik Zdenka, Kinkel Rajmund, Klobovs Peter, Kovačič Frančiška, Mavrič Jože, Mehle Ana, Nose Anton, Novak Stanko, Osojnik Maks, Peternel Jože, Petkovšek Jože, Rode Ana, Svetlin Pavla, Šmajd Janez, Vester Franc, Zupanc Marjeta, Žakelj Angela.

Slovensko dušno pastirstvo se zahvaljuje vsem sodelavcem in raznašalcem za delo in trud, rojakom za razumevanje, Bogu za pomoč in prosi Vsemogočnega, naj Oznanilo še dolga desetletja služi Resnici in Ljubezni.

Tabor se pridružuje visoki obletnici in želi še mnogo let uspešnega delovanja

+ Viktor Novak

02/15/1914 — 08/08/1999

*Oh, kako boli, ko ljubi oče, te več med nami ni.**Ostali so sledovi Tvojih pridnih rok, katere cenil bo še pozni rod.
Ponosen, trden, kakor skala, sebe in vso ljubezen si nam dal.**Za vse, prav vse, ti še enkrat: hvala!*

Zopet je bela žena smrt posegla med člane društva Tabor v Torontu in nam pobrala Novaka Viktorja v 86 letu starosti. Pokojni je bil rojen v Naklem na Gorenjskem ter se je s celo družino umaknil v začetku maja 1945 na Koroško. V taborišču Spittal se je zaposlil kot šofer UNNRE, čez nekaj let pa je vsa družina Novak emigrirala v Lethbridge, Alberta, Kanada. Od tam se je z ženo Mici (Petrovčič) in štirimi hčerkami preselil v Toronto, kjer je postal uspešen gradbenik. Želel je, da bi hčerke tudi govorile

slovenski jezik, zato so obiskovale slovensko šolo in še danes, ko so poročene in imajo svoje družine, lepo obvladajo jezik svojih staršev. Ob prihodu v Toronto je Viktor kot odločen protikomunist takoj postal član društva Tabor in mu ostal zvest do smrti. Ob grobu se je od njega poslovil predsednik Tabora v Kanadi, Blaž Potočnik. V Lethbridgu živita še sestra Anica in Mici s svojimi družinami; brat France (Argentina) in Lovro (Kanada), pa sta že pred leti preminula.

Mirno počivaj v kanadski zemlji, dragi Viktor!

+ Profesor Stanko Hafner

Stanko je izšel iz znane krščanske družine v Škofji loki. Rodil se je 6. septembra 1912. Pri očetu Poldetu, ki je 62 let pel na koru pri kapucinih, sem spoznal Stanka.

Po nasvetu strica, župnika v Breznici pod Stolom, maminega brata, se je vpisal v kranjsko gimnazijo, po maturi pa na filozofsko fakulteto. Diplomiral je 1936.

Po zaslugi g. Grubešiča, vodje Press-biroja in rednega spremljevalca dr. A. Korošca, je nekaj časa opravljal stenografsko službo pri „Radiju Ljubljana“. Večkrat je prav on sprejemal moja poročila iz Celja.

Leta 1938 je nastopil službo profesorja na Kosovu v Prizrenu. Po dveh letih službe je na prošnjo ravnatelja Dolenca dobil mesto profesorja francoščine na novomeški gimnaziji.

Ko se mu je odpiralo lepše življenje, so ga vpoklicali na orožne vaje. Ko se je vračal v Novo mesto, je doživel 6. aprila bombni napad na Beograd. V življenju ga ni sremljala sreča. Italijani so ga odvlekli v internacijo, kjer se je izpopolnil v angleščini in kasneje 17 mesecev poučeval ta jezik domobrance. To ga je reševalo, da je nastopil službo kot tolmač pri Angležih v Rimu, od koder se je l. 1948 odločil za zdomstvo v Argentino. Leta 1951 se je poročil z Matejo Hartman. Rodili so se jima 4 sinovi. S skupnim delom so si zgradili lastni dom. Izpolnila se mu je želja videti pred smrtjo domovino.

Ponosnega Slovenca in ljubitelja naše revije bomo ohranili v lepem spominu.

Stanko je bil priljubljen domobranski častnik.

Tabor

+ Slavko Rupnik

Sanmartinska srenja v velikem Buenos Airesu žaluje za pokojnim Slavkotom Rupnikom — domobrancu in javnem delavcu.

Slavko je bil rojen v Rovtah leta 1926. Na Viču (Ljubljana) se je izučil v mizarski obrti. Med revolucijo je še mladoleten vstopil v domobransko vojsko, ob koncu vojne se je z domačimi podal v begunstvo. Po treh letih se je izselil v Argentino, kjer se je leta 1956 poročil z Ano Klemenčič. V srečnem zakonu se jima je rodilo pet hčera, katere sta vzorno vzgojila v ljubezni, slovenskem in krščanskem duhu.

Pokojni Slavko je bil glasbeno nadarjen in je že zelo zgodaj nastopal v raznih slovenskih in drugih zborih. Več let je z vso zavzetostjo vodil sanmartinski pevski zbor. Nastopal je tudi v zabavnih ansamblih na slovenskih prireditvah.

Od vsega začetka je bil poleg vseh mnogih obveznosti vnet bralec in zvest naročnik domobranske revije „Tabor“.

Pokojnega Slavka bomo ohranili v najlepšem spominu, žalujočim hčerkam, ki so pred nekaj leti izgubile v prometni nesreči tudi mater, naše sožalje.

+ Rajko Urbančič

V mestu San Justo v provinci Buenos Aires je 15. 8. umrl Rajko Urbančič, zvesti borec za svobodo slovenskega naroda. Že mlad se je pridružil VS in domobranstvu.

Ge. Francki in vsem sinovom ter hčerkam naše sožalje.

+ Nande Češarek

Nas je zapustil nepričakovano. Bil je v življenju prava ribniška grča. Rodil se je 12. julija 1914, umrl po tritedenskem bolehanju v bolnišnici na svojem domu 6. septembra opoldne. Dan prej si je zaželel prisostvovati gledališki predstavi na mladinskem dnevu na Pristavi. Družina je vedela, da to ni mogoče, ker je zelo oslabil. Njegove sinje oči so nemirno iskale v sobi

zbrane: soprogo Magdo in hčerke Moniko, Cvetko in Lučko. Potem je zaprl oči in umrl spravljn z Bogom. Vest o Nandetovem slovesu se je hitro razširila v vseh slovenskih domovih. Prijatelji iz vseh krajev so ga prišli kropit v njegovem lepem domu v Castelarju, blizu Pristave. Ta lepi kraj si je Nande izbral leta 1960, ko se je poročil v moronski stolnici z gospo Magdo roj. Gaser. Vsa leta je užival družinske sreče. Hčerka Monika se je poročila z g. Kendo, Cvetka z g. Tomaževičem in Lučka z g. Selanom.

Preživeli domobranci se ga spominjamo kot zvestega člana Slovenske legije. V septembrskih dneh se je pridružil skupini podpolkovnika Dežmana in župnika Škulja in se z njima rešil in dospel v Ljubljano.

Nande je imel mnogo prijateljev. Vsi so ga spoštovali. Bil je zaveden katoličan in Slovenec. Cerkvena dvorana na Pristavi se je napolnila. Sveto mašo za pokojnim sta darovala pater A. kukovica in župnik F. Himmelreich.

V imenu Pristavčanov se je poslovil od pokojnika g. Polde Golob, v imenu ZS g. Tone Mizerit, v imenu Sloge pa g. F. Tomazin.

Ge. Magdi, hčerkam in vsem sorodnikom naše sožalje.

DAROVALI SO

Za tiskovni sklad

Andrej Marolt\$ 10.-

Cilka Peternel-Jurše \$ 20.-

Vinko Levstik\$ 20.-

Tinca Fajfer, ob obletnici

očetove smrti\$ 100.-

Življenja modrost

Anton Martin Slomšek

Napuh je prvi med poglavitnimi grehi.

Napuh človeku glavo napihne, da ima sam sebe za več, kakor je; omami ga, da sam sebe preveč časti in druge premalo. Toda kdor visoko leta nizko obsedi.

Napuha hči je ošabnost, ki druge zaničuje, pika in žali, da sebe poviša.

Najhujši pa je svetohlinski napuh hinavskih kristjanov, ki mislijo, da so sveti, pa niso; ki se s čednostmi hvalijo, pa jih nimajo; ki imajo celo slabosti za krščanske kreposti. Takih ljudi ni mogoče poboljšati. Kdor jim kaj reče, jih razsrđi.

VSEBINA

Velikolaški in škocijanski Holokavst - Franc Perne	193
Kardinal dr. Ambrožič na obisku v Argentini	197
Pogovor s torontskim nadškofom, kardinalom dr. Alojzijem Ambrožičem	198
Usodni 12. september 1944 - neko	201
Dr. Kidrič je zlorabljal prof. Ehrlicha - S. Skoberne	203
Zapojte pesem tiho - Stanka Ahlin	207
Videnje turjaške tragedije 15-letnega fanta v letu 1943 - Anton Masnik	208
V. Levstik gregorskim domobrancem	212
Družina Breclj — 55 letnica mučeniške smrti - V. Levstik	214
Sv. Urh - romarska cerkev - Maja Roš	215
Pričevanja - Laž in resnica - Tončka Grm	216
MNENJA IN DEJSTVA	217
Yalta - zavezniška prevara in sramota - neko	222
Slovenija in Sarajevska Deklaracija - Z.R.	224
Češka republika in komunistični zločini	226
Srbi razočarani nad „ruskimi osvoboditelji“	227
Ali so se Rusi prodali Američanom? - Branko Jokič	228
Srbska opozicija stopnjuje pritisk	230
Milijarderji stopajo na Balkan	231
Balkan na poti miru in stabilnosti	232
50-letnica verskega tednika „Oznanilo“	235
ODŠLI SO	237
DAROVALI SO	III

Hurlingham
Sucursal
Correo
Argentino
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 1596

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 2619